

Közösségi ihletésű költészet Fehér Ferenc költészete, éltető eleme az olvasóval való kommunikáció, nélküle nem létezne; ezt világosan meg is fogalmazza a költő egyik versében:

»Hang, mely úgy hörren át a torkon,
s ha nem lesik, felét se mondom,
magamba fojtom, mert az asztal,
s a négy fal megcsal, míg vigasztal.«

(Szó és szerep)

Anakronisztikus-e napjainkban az ilyenfajta szerepvállalás? — tehetnénk fel a kérdést. Ha Fehér Ferenc költészetének közönségsikerét, népszerűségét tekintjük, akkor nemmel kell válaszolnunk. Ez a költészet ugyanis soha nem tagadta le — nem is volt szándékában — azt a peretenzióját, hogy ne csak az olvasónak, hanem az olvasó nevében is beszéljen. Egyes fázisaiban tablóigényűvé szélesedett ez a költészet, egészében akarta a költészetbe emelni a Vajdaságot, s történelme egyik szakaszának is krónikása is megkísérelt lenni. Ennek a vállalkozásnak jelentős költői eredménye a *Jobbágyok unokái* című önéletrajzi lírai vallomás, amely nemrégiben jelent meg újonnan írt fejezeteivel kiegészítve. (Új címe *Egy kiskirály kunyhójából.*)

Futólagos vázlatunkban mindenképpen meg kell említenünk, hogy az új kötet a mai magyar költészet jelentős képviselői által művelt versépítkezési módszerekkel is kísérletezik, a *Golnik* és a *Hó és halál* című verseiben a grammatikai személyek, illetve a szórend variációinak költői kifejezésbeli lehetőségeit kutatja. A *Golnik* különben B. Szabó György emlékének állít emléket, mintegy experimentumaként a grafika és a verssé oldott grafikai variáció párbeszédének, a *Hó és halál* pedig Vörösmarty nagy költeményének, az *Előszónak* egyik sorát bontja tovább.

Summázva vázlatunk észnevételeit: a *Vasfű* Fehér Ferenc költészetének kontinuitásában nem jelent törést, inkább e költészet eredményeinek és sajátosságainak további mélyítését. Az azonban bizonyos, hogy a válogatott versek kötetében, a *Delelőben* jelzetként már megmutatkozó továbblépési kísérlet irányai ebben a kötetben világosan kirajzolódnak.

JUNG KÁROLY

ÉGETNI NEM

BRASNYÓ ISTVÁN: *Szociográfia; Égetni viszik?*

Forum, Újvidék, 1973.

A közhittelelem szerint kizárólag csak a kivételesen nagy tehetségeknek, egy értékes alkotóéletre visszapillantó, 'babérkoszorús írónak-költőnek adatik meg a sorstól az a kegy, hogy egyidejűleg két műve is napvilágot lásson.

De annak sem adatik meg mindig.

Mármost Brasnyó István legújabb két könyvével kapcsolatban akaratlanul is a főntebb leírtakra kell gondolnunk. Pontosabban arra, hogy Brasnyó vagy kivételesen nagy tehetség, (hiszen előző könyvein is alig száradt még meg a nyomdafesték), vagy arra kényszerülünk gondolni némi sápadással, hogy Brasnyót mint

embert a többi, sorára váró alkotó elé helyezi a sors, illetve a Kiadó kegye. Hiszen két és fél év alatt nem kevesebb, mint hét kötete jelent meg, annyi, mint másnak tíz-szer annyi idő alatt sem.

A *Szociográfia* csaknem 150 oldalas, vastkosabb füzet az *Égetni viszik?* című versfüzernél.

Vajon bizonyít-e, garantál-e a mennyiség minőségét is?

Álló és mozgó képek mozaikjából rajzolódik eléink a tanya és környéke, a táj, »A hirtelen támadt viharban« s benne az ember a maga esendőségével, azzal a bizonyos brasnyói hangulatmántással nyakon öntve, mesterséges feketével injekciózva. Ezek az életképek, a portrévázlatok ugyan aránylag intenzív megjelölési erőre, sőt elmagyolt rutinmunkára vallanak. Már-már elhiszszük azt, hogy Brasnyó Istvántól is van egy-egy halvány vonalnyi mondjuk Homonnaiiban, Pecsénkában, Burbachnéban, Zéltityben stb.

Olvasás közben jön rá a versbarát: »Ez a ritka termékenységű szerző becsapott engem.«

Versek-e ezek?

Igaz, ki tudná meghatározni, mi is az a Vers?

De nézzük csak: ha egymás végébe ragasztgatjuk a sorokat, ha ki-

nyújtjuk, akár valami rugót, akkor azonnal átalakul. Kispróza lesz belőle, talán pontos, de hideg és lélektelen antipoézissal, itt-ott egy-egy erős kántrúmmel, krajcáros közhelyekkel, és a könyv fölött elpazarolt idő keserű emléke marad meg csupán...

Az analízis vegyelemei pedig maguk a gépiesen ismétlődő képek a brasnyói valóság talán sajátos, de könyörtelen lélekvásárában...

Az *Égetni viszik?*-ben már sokkal több a líra, a közvetlen beszéd, a testmellegből fakadó élményrajz, a tiszta, a póz nélküli, igaz, gyöngyfényű gondolat.

Itt Brasnyó a mikrovilág rezzenéseire figyel, a tudat rejtett kamráiból hozza napvillágra a mélyrétegek ismeretlen szépségű kincses kósrát.

A jövő Brasnyó-prózájának talán ezen az úton kellene továbbhaladnia, mert érezzük, s talán maga a szerző is érzi, hogy holtpontra jutott...

Brasnyó István irodalmunk erős katonája.

Éppen ezért nem lehet megalkuvó, nem szabad, hogy mennyiségi, »nagyüzemi« termelését selejtárura pazarolja.

Akánki biztatná...

MOLNÁR CS. ATTILA

KÖLTŐK A TISZA PARTJÁN

Septembarska Kanjiža — Kanizsa szeptemberben.

A kanizsai írótábor 1. füzeté.

Közégi Művelődési Közösség, Kanizsa, 1973.

Érdekes kiadvány került a kezünkbe a napokban. Nem könyv, legalább is a szó igényesebb értelmében nem az, hanem csupán egy kis füzet. Nem is nyomdából került ki, hanem a sokszorosítóból — a kanizsai Elit Cípgőgyár dolgozóinak ajánlva. Érdekessége és jelentősége nem a kiválasztott költők közreadott verseinek

esztétikai értékeiben rejlik, hanem sokkal inkább mozgalmi tanúságtételében. A sokszorosított füzetecske ugyanis a már hosszú idő óta évről évre megrendezett kanizsai írótáborban részt vevő költők verseiből köt egy kis csokrocskát. Olyan versek kerültek a füzetbe, amelyek ebben a Tisza menti városkában születtek, amelyeket a szűke folyó közelsége,